

Казки про сміливість

Сичка Івана-баштанника зробила царев

Як лисичка Івана-баштанника зробила царевичем

В якомусь-то царстві, в якомусь государстві жив собі дуже багатий пан. От треба тому панові наймита — нікому свиней пасти. Посилає пан прикажчика шукать свинаря.

— Тільки,— каже,— з такою умовою, що як вибуде рік, дам йому день поля на рік, а не вибуде, то нічого не плачу.

Пішов прикажчик по селу, розпитує:

— Чи нема де якого нетяги?

— А там,— кажуть,— живе убогий парубок, він піде.

Ото й найняли того парубка. Вибув він рік, і дали йому день поля на рік.

Іде парубок від пана та й думає: «Служив я,— думає,— рік, вислужив день поля на рік,— що мені з ним робить?» Думав-думав: «Посію баштан...» Думав-думав: «А чим же я,— каже,— те поле виорю, що в мене ні волів, ні плуга?..» А далі й надумавсь: «Піду до пана». Приходить.

— Пане,— каже,— любий пане,— каже,— милий! Служив я у вас рік, вислужив день поля на рік, та нічим мені зорать його. Чи не зорали б ви мені? Я б уже вам відробив.

Пан зглянувсь на нього:

— Добре,— каже,— виорю!

Зорали ту нивку, посіяв він баштан. І як уродив же той баштан! Кавуняччя — отаке! А дині — отакі!

Поставив собі парубок курінь серед баштана, там і живе — баштан стереже. Тільки як стали пристигати дині, помічає він, що оце вдень лежала така гарна динька, а на ранок устане — сама шкаралущина! «Ну,— думає,— я ж таки пристережу, хто мої дині переводить, я йому дам!»

От настала ніч. Сів він у курені, стереже. Коли чує — хрум-хрум! Він потихесеньку туди — аж там лисичка; він підкрався та хап її за хвіст! Та й піймав.

— Ага! — каже.— Я тобі дам динь!

Та як замахнеться...

— Ой, чоловіче-голубчику,— каже лисичка,— не бий мене — я тобі у великій пригоді стану.

— А дині їстимеш? — каже.

Та її ціпком... А вона проситься:

— Хоч живу,— каже,— пусти мене, я тобі у великій пригоді стану!

Бив-бив, а далі й питає:

— У якій же ти мені пригоді станеш?

— Я,— каже,— тобі висватаю царівну!

— Ну, гляди!

Та й пустив: «Ото хитра,— думає,— за царівну сватає...»

Побігла лисичка до царя. Там її не пускають, виганяють.

— Треба мені самій царя бачити — пустіть! Я щось йому скажу.

Її гонять, а вона у палац преться. Цар і почув.

— Що там за лемент? — питає.

— Та тут,— кажуть,— волоцюга припленталась.

— Впустіть,— каже цар.

Її й пустили. Вона цареві в ноги:

— Царю-государю,— каже,— змилуйся, що я до тебе з недоброю вістю прийшла!

— З якою недоброю вістю? — питає цар.

— Так і так,— каже,— була я у змія, хвалився він мені, що буде твоє царство воювати— дочку твою візьме за себе. Так оце я прийшла тобі розказати.

— Ох, мені лихо! — ухопився цар за голову,— а в мене ж і військо не готове!

Та на царедворців:

— Га, сякі-такі! Мене хочуть воювати, а ви нічого не знаєте.

Лаяв їх, лаяв...

— Кличте раду! — гукнув.

Тут де не взялись генерали, сенатори, панства усякого поназбігалось — радяться, як їм того змія повоювати. Радились-радились — нічого не врадять: нема війська! А лисичка знов цареві в ноги:

— Царю-государю, змилуйся,— каже,— що я тобі пораджу: є в мене цар курінний, як віддаси за нього дочку, він тобі змія завоює!

Цар і сюди кинувсь, і туди кинувсь — нічого робити:

— Як завоює,— каже,— то вже віддам!

Прибігає лисичка до куреня:

— Здоров, курінний царю!

— Здорова була, лисичко-сестричко!

— Я тобі добру вість принесла.

— Кажи.

— Була я в царя, за тебе царівну сватала; так цар сказав: «Як завоює,— каже,— змія, то віддам».

Ходім воювати!

— Тю-тю, дурна! — каже парубок.— Як же мені його звоювати?..

— Нічого, звоюєш; мене слухай, все гаразд буде. Одягайся, ходім.

— А баштан,— каже,— на кого покину?

Вона як почала його вмовляти — пішли.

Ідуть та йдуть, лисичка попереду біжить, парубок позаду йде. Коли назустріч їде змії: так і сипле іскри, так і сєє!

— То,— каже лисичка,— змії їде. Ти,— каже,— постій тут під копицею (на луці були), а я побіжу вперед до нього.

Став той парубок під копицею, думає: «Пропав же я!» А лисичка побігла до змія.

— Здоров, зміїку-братику!

— Здорова, лисичко-сестричко!

— Що я тобі скажу, зміїку-братику! — каже лисичка.— Біжу я оце до тебе з недоброю вістю: іде на тебе цар війною, хоче тебе звоювати і все твоє багатство відняти!

— Де ж він? Далеко? — питає змії.

— Якби,— каже,— далеко, а то близько!

— Що ж мені тепер робити? — питає.

— А що робити? — каже лисичка.— Он, під копицею, стоїть чоловік, віддай йому все своє — і коні, і коляску, і одягу, а сам уберись у його одягу та й іди собі додому; цар тебе не пізнає... А то пропав!

Змії мерщій одягу з себе, а свитку на себе — та бігом звідти!

«Спасибі лисичці, від смерті врятувала!» — думає.

Тоді той баштанник убрався в золоту одягу — і такий став гарний, що хоч не схочеш, то полюбиш! Сів у коляску, поїхали з лисичкою.

— Бач,— каже вона,— а ти боявся!

Приїхали до царя. Лисичка цареві в ноги:

— Царю-государю! — каже,— кланяється тобі цар курінний і шле подарунки, він звоював змія, просить дочку твою за себе!

Цар зрадів, цариця зраділа, царівна теж. Повискакували, беруть його, ведуть. А через тиждень і весілля справили. І я там був, мед-вино пив, у роті не було, а по бороді текло.

